

Rapportering avseende regeringsuppdraget att genomlysa utbildningsutbudet för livslångt lärande och omställning (Utbildningsdepartementets dnr: U2022/02386)

1. Syfte

I föreliggande rapportering redovisar Linnéuniversitetet en sammanställning och analys avseende regeringsuppdrag att genomlysa utbildningsutbudet för livslångt lärande och omställning.

2. Bakgrund

När Linnéuniversitetet fick regeringsuppdraget i juli 2022 fanns det redan ett aktivt arbete inom livslångt lärande, efter att universitetsdirektören (UD) i februari 2022, uppdrog *Avdelningen för externa relationer* och *Kommunikationsavdelningen* att ge förslag på struktur och att samordna utbildningsutbudet inom livslångt lärande.

Bakgrunden till uppdraget var att regeringen 2020 sjösatte ett nytt strategiskt samverkansprogram innehållande bland annat temat *Kompetensförsörjning och livslångt lärande* för att hitta innovativa lösningar på stora samhällsutmaningar¹. Detta ligger i linje med Linnéuniversitetets målsättningar där utbildningsutbudet vänder sig till ett brett spektrum av studenter från unga vuxna till yrkesverksamma och pensionärer som vill förkovra sig. Det livslånga lärandet är en del av Linnéuniversitetets vision om öppen, kritisk och gränsöverskridande kunskapsbildning för människor och samhälle².

3. Arbetet i projektet

Arbetsgruppen vid Linnéuniversitetet bedriver UD-uppdraget avseende livslångt lärande i två faser. Fas ett delrapporterades till styrgruppen i oktober 2022 och innefattade bland annat att föreslå universitetsgemensam definition/terminologi och att identifiera utbildningsutbudet inom livslångt lärande. I samband med genomlysning genomfördes fokussamtal med samtliga företrädare för institutionerna våren 2022.

Under första fasen har arbetsgruppen även föreslagit hur utbudet kan paketeras för att synliggöra och tillgängliggöra utbildningar som särskilt fokuserar på kompetensutveckling och vidareutbildning för yrkesverksamma³. Det preliminära grupperingsförslaget är följande:

---

¹ Det livslånga lärandet är sedan 1 juli 2021 även fastställt i Högskolelagen som ett nationellt uppdrag till lärosätena.

² [Linnéuniversitetets målsättningar 2025](#)

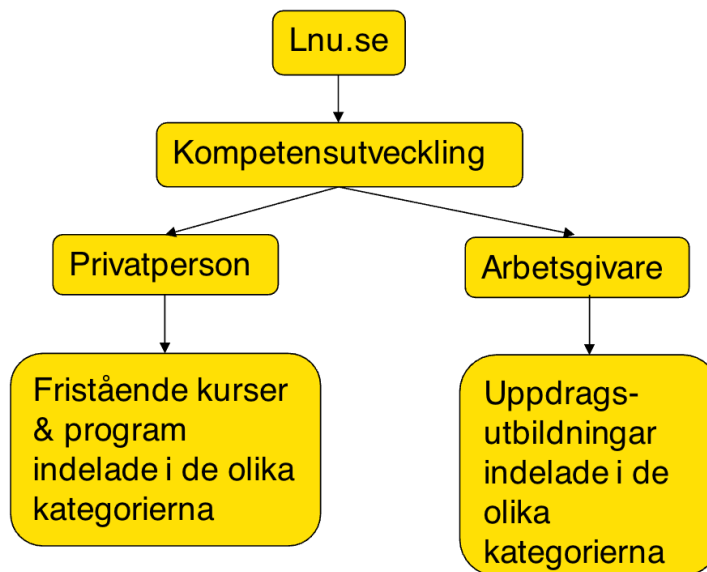
³ Med yrkesverksamma avser vi person i arbete eller arbetssökande.

Teknik & industri
Kommunikation & språk
Design & kultur
Hälsa & vård
Förskola & skola
Ekonomi & ledarskap
Digitalisering & IT
Samhälle & välfärd
Sjöfart

I projektets andra fas planerar arbetsgruppen att utveckla webbplatsen Lnu.se för att på ett tydligare sätt visa upp vilket utbud vi har som riktar sig till yrkesverksamma. Det kommer då göras två olika ingångar under sidan för kompetensutveckling. En som vänder sig till privatpersoner som vill kompetensutveckla sig och en som vänder sig till arbetsgivare som vill kompetensutveckla sin personal (se *figur 1*).

I andra fasen kommer arbetsgruppen även föreslå gemensamma arbetsätt och beakta pågående diskussioner om anpassningar och studieformer som underlättar för yrkesverksamma att studera. Vidare planeras en fördjupad analys om marknadsföring, som exempelvis kan ta utgångspunkt i resultatet från LL-barometern 2021.⁴

Figur 1

⁴ <https://www.ungdomsbarometern.se/losningen-pa-kompetensbristen-7-av-10-svenskar-mellan-25-55-ar-kan-tank-a-sig-att-studera-vidare/>

4. Resultat

Eftersom regeringen gett uppdraget mot bakgrund av det nya omställningsstudiestödet är det värt att betona att Linnéuniversitetet i grunden erbjuder utbildningar som stärker studerandes ställning på arbetsmarknaden utifrån arbetsmarknadens behov (vilket är ett kvalificeringsvillkor för det nya stödet)⁵. Inte minst erbjuder vi utbildningar inom en rad bristyrken som exempelvis lärare, sjuksköterskor/specialistsjuksköterskor, optiker, farmaceuter, data/IT, ingenjörer, sjöfart, socionomer och polis⁶.

Verksamheten har omfattande nätverk med representanter från arbetsmarknaden/branschorganisationer, där respektive ämne eller programråd för kontinuerliga dialoger i sina korresponderade sektorer samt med avnämare. Samtidigt finns etablerade mötesplatser för samverkan med omgivande samhälle, exempelvis *Regionalt utvecklingscentrum* (RUC), som arbetar för skolutveckling och fortbildning av lärare/ledare inom skolväsendet. Vi bedömer därför att det finns en stor förankring i våra utbildningar kring arbetsmarknadens framtida behov.

För att kunna möta upp behoven av utbildning och efterfrågade kunskaper sker även olika former av samarbeten, både internt och med andra lärosäten. Exempelvis samarbetar Fakulteten för hälso- och livsvetenskap med lärosäten i södra Sverige kring specialistsjuksköterskeutbildning med inriktningarna ”Barn och ungdomar” samt ”Vård av äldre”.

4.1 Avgränsning inom ramen för livslångt lärande

I syfte att göra det möjligt att identifiera utbildningsutbudet inom livslångt lärande har arbetsgruppen sett ett behov av att göra en avgränsning av begreppet (enligt *figur 2*) och att använda sig av samlingsbegreppet ”kompetensutveckling”, vilket bedömts vara ett vedertaget begrepp utanför akademien.

Skälet till avgränsningen är att en bred definition riskerar att täcka in allt inom utbildning⁷, varför arbetsgruppen valt att fokusera på det anpassade utbudet inom anslaget för yrkesverksamma och uppdragsutbildning. I dialoger med verksamheten har fokus varit kompetensutveckling och vidareutvecklande kurser och program som lämpar sig att läsa som yrkesverksam.

---

⁵ <https://www.csn.se/bidrag-och-lan/studiestod/omstillningsstudiestod.html>

⁶ Generella bristyrken enligt underlag från Arbetsförmedlingen, se exempelvis: <https://arbetsformedlingen.se/for-arbetssokande/yrken-och-framtid/hitta-yrkesprognoser/yrkesomraden>

⁷ Begreppet kan i vid mening innefatta allt ifrån den bildning som en individ får från förskolan till hen är pensionär och läser kurser för att förkovra sig.

Figur 2

Tillämpade forskningsprojekt och industridoktorander kan också ses som en del i det livslånga lärandet, vilket dock inte har inkluderats i projektuppdraget.

Ett initialt antagande i arbetet med regeringsuppdraget var att ytterligare avgränsning kan vara relevant i förhållande till områden där det nya omställningsstudiestödet finns tillgängligt. Efter dialoger med CSN, Arbetsförmedlingen, SUHF och övriga lärosäten görs bedömningen att det är komplext att göra ytterligare avgränsning, bland annat utifrån att det inte finns något givet svar på vilka utbildningar som kan bli föremål för stödet.

I arbetet har vi uppfattat att omställningsorganisationer kommer ha en central roll i bedömningen om huruvida en utbildning stärker den studerandes ställning på arbetsmarknaden utifrån arbetsmarknadens behov. Samtidigt har det framkommit i de externa dialogerna att omställningsorganisationer har oklara förutsättningar att kunna göra den bedömningen i dagsläget.

4.2 Befintligt utbildningsutbud inom livslångt lärande

Nedan presenteras en sammanfattande analys av Linnéuniversitetet befintliga utbildningsutbud inom livslångt lärande. I bilagan finns samtliga kurser och program som i nuläget identifierats, vilket kommer att förändras över tid.

I dagsläget deltar Linnéuniversitetet i ett nationellt Vinnovafinansierat projekt med 16 andra lärosäten, där målet är att ta fram en gemensam taxonomi för livslångt lärande och en gemensam digital plattform för målgruppen yrkesverksamma.

4.2.1 Inom ramen för utbildningsanslaget

Utifrån avgränsningen har arbetsgruppen i dagsläget identifierat ca 450 kurser som bedömts lämpliga att läsa som kompetensutveckling och vidareutbildning för yrkesverksamma⁸. Samtliga institutioner vid Linnéuniversitetet har kurser som riktar sig till yrkesverksamma. I snitt handlar det om ca 10 kurser per institution.

En generell tendens är att Linnéuniversitetet har ett stort utbud riktat till förskolan och skolan, där det också finns ett stort kompetensutvecklingsbehov enligt underlag från RUC. Majoriteten av institutionerna har kurser riktat till skolan, dels inom ramen för lärarutbildningarna, dels som fristående kurser. Utöver det har RUC identifierat ca 140 kurser som riktar sig till skolan.

Vi konstaterar också att en stor del av våra fristående kurser utgör en form av livslångt lärande. Vid Fakulteten för konst- och humaniora är exempelvis en majoritet av studenterna på fristående kurser yrkesverksamma. Det framkommer i en alumnundersökning, där studenterna framför allt uppger kompetensutveckling som främsta studiemotiv (i svenska språket uppger 91 % detta motiv). En stor yrkesgrupp är lärare, men det förekommer även andra, bland annat bibliotekarier, kommunikatörer, verksamhetschefer, författare, journalister, universitetsadjunkter, psykologer och andra yrken inom vården.

Om vi tittar på söktrycket för våra fristående kurser höstterminen 2022 kan vi se att en stor grupp presumtiva studenter är över 34 år. Om vi gör tolkningen att personer över 34 i högre utsträckning är yrkesverksamma än övriga åldersgrupper, så ger det en indikation på att vi redan idag attraherar en hel del av målgruppen. Se exempel på kurser i *tabell 1*.

Tabell 1

Kurs	Omfattning/form	Antal sökande över 34 år
Psykologi I, distanskurs	Helfart/Distans	904
Socialrätt I	Halvfart/Distans	660
Projektledning I	Halvfart/Distans	539
Kost Näring Hälsa	Kvartsfart/Distans	509
Kreativt skrivande I	Halvfart/Distans	458
Att skriva barnlitteratur	Halvfart/Distans	346
Företagsekonomi I – organisation och ledarskap	Halvfart/Distans	315
Strategisk kommunikation	Halvfart/Distans	314
Hållbart familjeskogsbruk I	Kvartsfart/Distans	276

Statistik från UHR för 2022 visar även att vi antog en hel del studenter över 35 år. Se exempel i *tabell 2*.

⁸ Arbetsgruppen har bedömt att utbildningarna som identifierats även kan vara relevanta utifrån ett omställningsperspektiv.

Tabell 2

Kurs	Antal antagna över 35 år
Ledarskap i krissituationer	119 av 148 antagna (80 %)
Grundläggande psykoterapiutbildning i familjeterapi på systemteoretisk/interaktionistisk grund	24 av 29 antagna (83 %)
Förskolläraren som ledare	52 av 77 antagna (68 %)
Professionellt förhållningssätt III: Skolutveckling	56 av 68 antagna (82 %)
Förskoledidaktik och systematiskt kvalitetsarbete	51 av 77 antagna (66 %)
Självständigt arbete för pedagogiskt verksamma i förskolan	33 av 42 antagna (79 %)
Yrkeskunnande och yrkesdidaktik i arbetsliv och skola	40 av 49 antagna (81 %)
Ledarskap och organisation, II, fortsättningskurs	30 av 56 antagna (54%)

Trots att yrkesverksamma i huvudsak läser fristående kurser kan vi även se att vissa utbildningsprogram kan vara en del i det livslånga lärandet, framför allt där fokus är kompetensutveckling och vidareutbildning. Exempelvis specialistsjuksköterskeprogrammet samt *Ledarskap och organisation* (vilket är ett program som bland annat vänder sig till personer i arbetsledande position som vill utveckla sitt ledarskap och kunskaper om organisationer).

4.2.2 Uppdragsutbildning

I dialogen med institutionerna har majoriteten uttryckt en vilja att utveckla uppdragsutbildning. Det kan till exempel handla om att skraddarsy lösningar baserat på behov och utmaningar, att göra företagsanpassningar av våra existerande kurser eller att samläsa med studenter i den reguljära utbildningen. Även här har det framförts idéer om att skapa utbildningspaket riktat till specifika målgrupper, exempelvis skoglig kompetens för banktjänstemän och arkitekter.

Några av motiven för att utveckla uppdragsutbildning är att:

- Utnyttja befintlig kompetens
- Möjlighet att anpassa befintliga kurser, alternativt samläsningsmöjligheter
- Stärka ekonomin
- Samhällsnytta
- Intressant pedagogisk utmaning

Det finns vissa hinder idag, exempelvis brist på lärarresurser och tjänsteutrymme vilket leder till problem med undervisning och utveckling av nya kurser.

Det efterfrågas även ett förstärkt stöd i arbetet med uppdragsutbildning. Det kan gälla allt från kunddialoger, offerter, avtal och beräkning av kostnader. En lösning skulle kunna vara att genomföra seminarier eller utbildningar för personal på fakulteter och institutioner kring arbetet med hur uppdragsutbildning kan gå till. Just nu pågår ett projekt och en översyn av uppdragsutbildning vid Linnéuniversitetet i syfte att öka andelen uppdragsutbildningar. Projektet kommer att redovisas senare i höst.

4.2.3 *Expertkompetens*

Vid Linnéuniversitetet bedrivs KK-finansierade expertkompetensprogram som ”möjliggör utveckling av forskningsnära kurser på avancerad nivå för yrkesverksamma”⁹. Kurserna är utvecklade tillsammans med näringslivet och är anpassade efter dess behov vad gäller både form och innehåll. Kravet för kurserna är att det ska vara på avancerad nivå, men flera institutioner menar att kompetensutveckling inte bara sker på avancerad nivå och har idéer om att anpassa dessa kurser till grundnivå.

Linnéuniversitetet ingår också tillsammans med tre andra lärosäten i Vinnova-finansierade Learning4professionals.se. Denna plattform syftar till att bidra till fortsatt utveckling av industrins kompetensutveckling genom behovsanpassade högskolekurser.

4.2.4 *MOOC:s*

I dagsläget har vi inte ett stort utbud av MOOC:s. Några institutioner har nämnt MOOC:s som en möjlig väg att komplettera utbildningsutbudet inom livslångt lärande.

4.3 Utveckling av utbildningsutbudet

Samtliga institutioner har i dialogerna visat stort engagemang för frågan om det livslånga lärandet och verksamheten har också uttryckt en vilja att utveckla kurser efter arbetsmarknadens behov. Exempelvis:

- ”Förstelärarskola”.
- Kurser inom hållbarhet eller miljödeklaration.
- Basår i andra ämnen än teknik.
- MOOC i polisiärt arbete.
- Specialpedagogiska utbildningar inom idrott och hälsa.

4.4 Anpassning av utbildningsutbudet

Verksamheten har uttryckt en vilja att anpassa kurser till målgruppen yrkesverksamma, exempelvis gällande:

4.4.1 *Omfattning*

Bland annat har microcredentials nämnts som möjlig anpassning, där delar av enskilda kurser byts ut som görs om till mindre moduler. En annan möjlighet som kommit upp är att utforma kortare programutbildningar. Redan idag finns det motsvarande utbildningar vid Linnéuniversitetet, exempelvis *Professionsprogrammet i pedagogik* (som är ett magisterprogram med tre olika ingångar). Det finns även ett antal kurspaketeringar, exempelvis *Produktionsledning för yrkesverksamma* (som vänder sig till personer som jobbat några år i näringslivet) samt *Hållbart familjeskogsbruk* (som vänder sig till skogsägare)¹⁰.

För att göra delar av program mer tillgängliga har institutionerna även uttryckt tankar om att ”läsa upp” programkurser till fristående kurser med alternativa paketeringar. Det kan ses som relativt lågt hängande frukt eftersom kurserna redan är utvecklade.

Ytterligare en möjlighet som nämnts är att skapa kurspaket över institutionsgränserna i syfte att skapa ett attraktivt utbud för målgruppen yrkesverksamma. Andra saker som diskuterats är anpassade examinationsformer och pedagogik, t.ex. flippedclassroom.

⁹ <https://www.kks.se/vart-erbjudande/vara-program/expertkompetens/>

¹⁰ Samtliga dessa utbildningar är på deltid och distans.

4.4.2 Studietakt och studieform

När det gäller vårt ordinarie utbud på grund- och avancerad nivå hade vi vårterminen 2022 453 kurstillfällen på deltid (kurstakt på mindre än 100%) och på höstterminen 537 kurstillfällen. När det gäller distans är motsvarande siffror 330 kurstillfällen på vårterminen 2022 och 373 på höstterminen¹¹.

Siffrorna från antagningen ger en indikation på att Linnéuniversitetet redan idag erbjuder ett stort utbud av kurser på deltid och distans, vilket också återspeglar sig i listan över identifierade kurser inom livslångt lärande (se *bilaga*).

Institutionerna har samtidigt uttryckt att de är villiga att göra ytterligare anpassningar till deltid och distans med syftet att kunna möta yrkesverksammas behov. Exempel som nämnts är att utöka möjligheten att läsa kvartsfart.

4.4.3 Flexibla antagning

När det gäller uppdragsutbildning är vi inte bundna av fasta antagningsperioder. I dialogerna har det framkommit önskemål om att kunna vara mer flexibla även när det gäller antagning till fristående kurser. Flera institutioner är öppna för en löpande antagning, samtidigt som det kan bli en utmaning för organisationen.

4.4.4 Förenklad validering

I dialogerna med institutionerna har frågan om förenklad validering kommit upp. Det kan till exempel bli aktuellt vid ompaketering och modularisering av kurser och program. Eftersom validering är ett omfattande arbete efterfrågas ytterligare resurser.

4.5 Utmaningar med att utveckla och anpassa utbudet

4.5.1 Resursbrist

Det finns en rad olika parametrar som påverkar arbetet inom livslångt lärande. Det som återkommer i dialogerna med verksamheten är resursbristen. Både vad gäller utbildningsanslag och personal. Som tidigare nämnts ser flera institutioner möjligheterna med uppdragsutbildning i detta sammanhang.

Ett annat förslag som kommit fram är att öronmärka delar av utbildningsanslaget för livslångt lärande. Något som skulle kunna leda till en konkurrenssituation mellan våra programstudenter och yrkesverksamma som i huvudsak läser fristående kurser. Vad vi har förstått kommer lärosätena inte att tilldelas extra resurser för att möta upp det nya uppdraget inom livslångt lärande, vilket hade underlättat arbetet.

4.5.2 Studie- och karriärvägledning

När det gäller studievägledning till målgruppen yrkesverksamma är det mycket troligt att behovet kommer att öka i och med det nya omställningsstudiestödet, lågkonjunkturen och väntade förändringar på arbetsmarknaden, exempelvis i och med digitaliseringen och att komplexa kognitiva arbetsuppgifter ökar¹².

Studievägledarna poängterar dock deras begränsade resurser och att det kan finnas oklarhet i vad som ingår i deras uppdrag. Det finns anledning att tro att karriärvägledarna och karriärcenter kommer att få en betydande roll i vägledningen av yrkesverksamma i deras val av kompetensutveckling.

---

¹¹ Kurser inom utbildningsprogram och inställda kurser har exkluderats. Det behöver dock beaktas att kurser på deltid och distans till stor del överlappar, vilket gör att siffrorna inte kan adderas för att visa på en helhet. Vidare är det inte unika kurser, utan kurstillfällen, där en kurs kan ha flera tillfällen i en och samma antagning och också erbjudas både vår och höst.

¹² [Kompetensutvecklingen på arbetsmarknaden till år 2030 - i spåren av automatiseringen \(arbetsformedlingen.se\)](https://arbetsformedlingen.se)

5. Sammanfattning och avslutande reflektioner

Genom dialoger med vår verksamhet har arbetsgruppen i projektuppdraget kunnat identifiera att det finns ett stort utbud av kurser och program som riktar sig till yrkesverksamma på Linnéuniversitetet. Vid inhämtande av information avseende ett prioriterat urval av tänkbara målgrupper, teman och utbud så har institutionerna visat ett stort intresse och engagemang för frågan. Livslångt lärande är ett aktuellt ämne och flera institutioner arbetar redan idag med att utbilda yrkesverksamma.

Vissa institutioner ser det som en möjlighet att täcka upp för ett minskat grundutbildningsuppdrag genom externfinansierad utbildning (uppdragsutbildning). Samtliga betonar dock att det är svårt med resurser för att arbeta med nya och/eller specialanpassade kurser för målgruppen yrkesverksamma. Det finns inte utrymme inom befintligt utbildningsanslag och verksamheten vill inte riskera att konkurrera med målgruppen unga vuxna.

Vad gäller anpassning av utbildningsutbudet har många varit positiva till att justera exempelvis studietakt, antagningsomgång och studieform (campus/distans/digitalt). Andra exempel är ompaketering av befintliga program och kurser där innehållet bryts upp i fristående kurser eller olika moduler (micro credentials).

Bifogas

- Bilaga. Linnéuniversitetets utbildningsutbud inom livslångt lärande.